

DE TWEEDE PIJL

Clubmagazine AGILAZ

Nr. 05-2015

Verschijsning: 1 x per twee maanden

Verspreiding: per e-mail

Redactieadres: kees.methorst@hetnet.nl

Een ieder wordt uitgenodigd om bij te dragen, immers niet geschoten is altijd misgeschoten en zo kunnen we stellen dat met DE TWEEDE PIJL – net als onze naamgever - altijd een schot achter de hand hebben?

Eerdere gepubliceerde magazines zijn op aanvraag verkrijgbaar per e-mail.

Nederlandstalige documenten over handboogschieten kunnen geleverd worden mits men een leeg Cd-schijfje aanlevert.

Allereerst een **correctie/aanvulling**.

De vorige keer heb ik bij de treklenkte een ezelsbruggetje vermeld voor het bepalen van de – voor de schutter – juiste lengte van de pijl. Dit moet zijn: Als je een pijl met de nok in het kuiltje in de keel legt en de schacht dan tussen de gestrekte vingers klemt dan moet de punt gelijk vallen met de spits van de vingers.

Agenda (concept, bron: mijn duim):

14 december → Statuten worden ondertekend, Notaris J. Stotijn in De Wijk.

?? december → kerstverschijsning. Graag voorstel voor datum.

15 januari 2016 → uitnodiging sport-promotie-dag MFC Nieuwlande.

?? februari 2016 → algemene ledenvergadering. Datum volgt in januari 2016

In dit nummer:

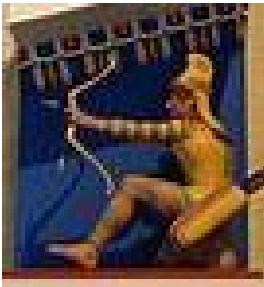
Geschiedenis

De longbow

Schiettechniek: Het vizier

Geschiedenis (Bron: Wikipedia, de vrije encyclopedie)

En dan gaan we over op de geschiedenis van het boogschieten. Waren we de vorige keer blijven steken bij zo'n 10.000 jaar voor onze jaartelling en de Holmegaardboog (zie uitgave 01-2015).

Een afbeelding van een boogschutter op de tempel van Aphaia, CA. 505-500 v. Chr.

De mensen van Kreta beoefenden het boogschieten en er was – voor de legers in die tijd - dan ook een grote vraag naar Kretenzische huurlingboogschutters (zie afbeelding links).

Een andere afbeelding uit die tijd is van Apollo en Artemis. De Griekse god Apollo is de god van het boogschieten, evenals van de pest en de zon, metaforisch opgevat als het schieten van onzichtbare pijlen.

→ Artemis de godin van de wildernis en de jacht.

De vroege Romeinen hadden – in vergelijking met de andere overheersers uit die tijd – naar verhouding erg weinig schutters. De legers van Julius Caesar maakte als dat nodig was gebruik van Kretenzische boogschutters. Na de val van het West-Romeinse rijk, kwamen de Romeinen onder zware druk te staan van de hoogopgeleide boogschutters te paard die tot de Hunnen behoorden en het Romeinse rijk binnenvielen.

Tijdens de middeleeuwen, was het boogschieten in West-Europa bij de oorlogvoering niet zo overheersend en dominant als de populaire mythen ons soms doen geloven. Schutters waren in een leger heel vaak de slechtst betaalde soldaten of ze werden ingelijfd bij de boeren. Dit was te wijten aan de goedkope aard van de pijl en boog, in vergelijking met de kosten die nodig waren om professionele soldaten uit te rusten met goede harnassen en zwaarden.

Professionele schutters verlangen levenslang opleiding en dure bogen om effectief te zijn en ze waren dus over het algemeen zeldzaam in Europa (zie artikel Engelse handboog en Longbow. De boog werd zelden gebruikt om gevechten te beslissen en werd vaak gezien als een "lagere klasse wapen" of als een speeltje, door de adel.

Echter, bij de Vikingen, zelfs koningen zoals Magnus Barelegs gebruikten het boogschieten effectief, en de moslims gebruikten het boogschieten, vermoedelijk ook bij hun talrijke overvallen en expedities op de hele West-Europese kust, gedurende de 9e en 10e eeuw.

In de tijd van de Honderdjarige Oorlog, hadden de Engelsen (met hun Engelse longbows) geleerd hoe je het massale boogschieten als een instrument van tactisch overwicht kunt toepassen. Toernooien, met prijzen voor winnaars, werden gesponsord als methode om onder andere het boogschieten te promoten. Er was dus veel motivatie en stimulans aanwezig om een expert te worden met de longbow en de verschillende Engelse koningen hadden zo de mogelijkheid om per jaar duizenden schutters te werven.

De kruisboog werd tijdens de Middeleeuwen erg populair. Echter, de gerenommeerde doordringing kracht van de kruisboog veroorzaakte angst onder de goed gepantserde adel en het werd door het Tweede Concilie van Lateranen verboden, hoewel dit weinig opleverde.

Longbow (Bron: Wikipedia, de vrije encyclopedie)

De **Longbow** (*lange boog*) is een handboog waarmee de Engelse legers in de Honderdjarige Oorlog veel overwinningen op de Fransen hebben behaald.

De Engelsen leerden dit gevechtswapen kennen in hun strijd tegen de Keltische bewoners van Wales, die dankzij dit wapen de Engelsen vele eeuwen buiten de deur hebben weten te houden.

Wat het aantal ridders betreft, konden de Engelse legers zich in de 14e en 15e eeuw volstrekt niet meten met de Fransen, maar ze maakten dat meer dan goed door de inzet van goed getrainde boogschutters. De longbow, die manshoog was en veel kracht vereiste bij het spannen, kon wel 300 meter ver schieten en deed qua penetratievermogen weinig onder voor de kruisboog, maar een geoefend longbowschutter kon er veel meer schoten per minuut mee afvuren. De pijlen van beide wapens waren in staat om een harnas te doorboren. De longbow was minstens zo effectief als de eerste vuurwapens, de haakbussen en musketten. Toch werd de handboog meer en meer naar de achtergrond gedrongen. De reden was dat een soldaat in een paar dagen kon leren goed overweg te gaan met een haakbus, musket of kruisboog, terwijl het hanteren van de longbow vele jaren training kostte.

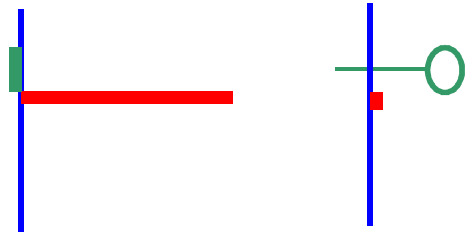

Schiettechniek: Het vizier (Bron: Joe Taplay).

Het vizier wordt gebruikt om de boogschutter te helpen bij het richten (d.w.z. het in lijn brengen van de boog in zowel het horizontale als het verticale vlak) zodat de pijl het centrum van het doel raakt.

De referentie lijn (**kijkrichting**) loopt van het oog van de schutter door het vizieroog (**over de korrel**) naar het centrum van het doel. Door het vizieroog naar boven/beneden, zijwaarts of naar voren en naar achteren te verplaatsen kan de richt-mogelijkheid van de boog, daarbij rekening houdend met de referentie lijn, voortdurend aangepast worden.

De hoofdonderdelen van een vizier zijn aangegeven in nevenstaande figuur.

HORIZONTALE BEVESTIGINGSRAIL
VERTICALE BEVESTIGINGSRAIL
VIZIEROOG (KORREL) MET

Wat het vizier van de recurve boog niet doet, is de gebruiker te helpen om de hartlijn van de boog verticaal te houden (of als dat nodig is met een kleine hoek iets gekanteld). Compound boogschutters gebruiken waterpassen om hen in dit opzicht te helpen. Het gebruik hiervan wordt bij de recurve-boogschutters niet toegestaan. Recurve-boogschutters moeten door ervaring leren om een boog verticaal te houden. Het is de combinatie van de houding van het hoofd (iets gekanteld) en de hoek die de lijn - van het oog naar het ankerpunt - maakt met het verticale vlak die uiteindelijk bepalend is of de boog verticaal wordt gehouden.

Als uitgangspunt kan gekozen worden om de lijn "oog - ankerpunt" zo verticaal mogelijk te houden, waarbij de plaats van het ankerpunt - afhankelijk van de persoonlijke voorkeur **en mogelijkheden** - onder de kaaklijn van de boogschutter komt te liggen. Het vizier is zodanig ontworpen, dat het vizieroog (de korrel) ingesteld kan worden dat de positie herhaaldelijk gebruikt kan worden en deze niet bij elk schot opnieuw ingesteld hoeft te worden. Met behulp van een verticale en een horizontale bevestigingsrail (soms voor zien van een schaalverdeling) kan een betrouwbaar richtpunt ingesteld worden.

Om een bepaalde afstand te overbruggen en het doel te treffen, is het noodzakelijk dat de boog - ten opzichte van het horizontale vlak - onder een bepaalde hoek wordt gehouden (**elevatiehoek**¹). De ervaring leert welke positie - voor een bepaalde afstand - de juiste is, zodat tijdens het richten het vizieroog en het doel de juiste elevatiehoek vormen. De twee verbeteringen die dan aangebracht kunnen worden, zijn:

- Verticaal, naar boven of naar beneden (verstelinrichting eventueel voorzien van een schaalverdeling),
- Horizontaal, naar voren of naar achteren (afhankelijk van de lengte van de vizierhouder en het aantal c.q. de onderlinge afstand van de verstelgaten),

Het is de combinatie van de horizontale en verticale verstelling van het vizieroog waarmee de juiste elevatiehoek gerealiseerd kan worden. Omdat de hoek afhankelijk is van de onderlinge verhouding tussen de twee posities, zijn er legio mogelijkheden om de boog op de juiste elevatiehoek in te stellen.

Voor het vaststellen van de boogpositie, waarbij met de lijn oog-vizieroog-doel rekening wordt gehouden, is feitelijk een tweede referentiepunt op de boog nodig: een tweede vizieroog (**backsight = achtervizier**).

In beginsel is het mogelijk, terwijl de korrel op het doel is gericht, de boog te draaien in elke stand die men wil en de korrel als het draaipunt te gebruiken. Compound-boogschutters gebruiken vaak een "oog" dat op/aan de pees is aangebracht (peep-sight). Dit oog dient als tweede vizier (**achter** het eigenlijke vizier) en zo wordt het richten een handeling waarbij niet of nauwelijks nagedacht hoeft te worden. Het is de recurve-boogschutters niet toegestaan om met twee referentiepunten (vizierogen) te werken. Het tweede referentiepunt is het samenspel tussen de positie van het hoofd, voortdurend hetzelfde ankerpunt en de "kijkrichting". Tijdens het richten (de kijkrichting) ziet de schutter al of niet in het onderbewustzijn het doel, de korrel, de boog, de werparmen en de pees. De boogschutter maakt het zich eigen om, bij elk schot, steeds dezelfde kijkrichting aan te houden; bijvoorbeeld de verticale positie van de pees met betrekking tot het vizier of de werparmen (peesschaduw). In figuur 24 wordt weergegeven hoe de instelling van het vizier, als deze verticaal en/of horizontaal verplaatst wordt, invloed heeft op de elevatiehoek (booghoek).

Een volgende keer drammen we door op dit onderwerp.

¹ **Elevatie:** verheffing, verhoging. Elevatiehoek de hoek die gevormd wordt door het optillen (op heffen)